

**УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ
НА ПРОМИСЛОВОМУ ПІДПРИЄМСТВІ**

*Кравченко О.А., к.е.н., доцент кафедри менеджменту,
Одеський національний політехнічний університет,
м. Одеса, Україна*

Світова практика виробила різноманітні принципи, методи, а також практичні посібники з фінансового менеджменту. Але механічне копіювання та використання західних моделей в умовах України, зважаючи на специфіку її розвитку, не тільки не прийнятне, а й неможливе. Виникає необхідність у теоретичній базі, адаптованій до умов розвитку ринкової економіки в нашій країні, яка б закріплювала практичні навички управління фінансами з урахуванням розвитку банківської системи, інфляції, падіння виробництва, кризових явищ та інших можливих труднощів.

Питання управління фінансовими ресурсами і капіталом підприємства розглядають багато вчених, серед яких І.О. Бланк, В.В. Ковальов, І.Т. Балабанов, А.Г., Семенов, Н.М. Давиденко, Н.І. О.С. Богма, Климаш, М.В. Шкробот, Л.М. Каліна, І.А. Казачок, О. Мельник, М. Бедар, С.Д. Джерелейко, Верстяк О.М., О.Г. Бровкова, та інші. Найбільшу увагу вчені приділяють проблемам управління фінансовими ресурсами, капіталом підприємства, питанням розробки фінансової стратегії. Проте теоретичні і практичні аспекти формування на підприємстві системи фінансового менеджменту як процесу управління фінансовими ресурсами в українській науковій літературі розглянуто недостатньо, тому потребує уточнення, узагальнення і розвитку.

З метою удосконалення методів формування ефективної системи фінансового менеджменту на підприємствах, доцільним є дослідження економічної сутності системи фінансового менеджменту, вивчення фінансових ресурсів та системи і результативності управління ними, як об'єктів фінансового менеджменту.

Фінансовий менеджмент визначається як система принципів і методів розробки та реалізації управлінських рішень, пов'язаних з формуванням,

розподілом і використанням фінансових ресурсів підприємства та оптимізацією обороту його грошових коштів [1].

На всіх етапах здійснення процесу управління фінансовими ресурсами приймаються управлінські рішення, щодо структури джерел фінансування підприємства та напрямків використання фінансових ресурсів.

Схематично систему фінансового менеджменту можна представити як кругообіг складових (рис. 1).

Рис. 1. Схема системи фінансового менеджменту

Джерело: розроблено автором

Принципи фінансового менеджменту формують нормативи ефективності фінансового менеджменту. Щоб досягти цих нормативів розробляють фінансові методи, якими користуються. Для виконання методів розробляють бізнес-процеси. Під бізнес-процеси формують організаційну структуру і команду фінансових менеджерів, яка керує системою фінансового менеджменту підприємства, контролює виконання нормативів, регулює, узгоджує, корегує бізнес-процеси, створює мотивацію усіх учасників бізнес-процесів.

Для виконання процесів управління розробляються функціональні обов'язки для всіх учасників організаційної системи управління фінансами на підприємстві. Функціональні обов'язки фінансових менеджерів направлено на те, щоб забезпечити виконання принципів управління, нормативів ефективного фінансового менеджменту, виконання всіх бізнес-процесів, їх корегування і адаптацію під зміну зовнішнього і внутрішнього середовища.

Приходиться констатувати, що розвиток фінансового менеджменту в Україні є нижчим, ніж у розвинених країнах світу. Найбільш актуальними проблемами розвитку системи фінансового менеджменту на вітчизняних підприємствах можна вважати такі:

- короткострокова орієнтація фінансового менеджменту;

- нерівномірний розвиток фінансового менеджменту на різних підприємствах (більш успішні великі підприємства використовують в своїй діяльності американські чи європейські підходи до управління фінансами; підприємства, що дотепер долають складнощі ринкових перетворень — схиляються до вітчизняних методик фінансового менеджменту);

- недостатня дієвість принципів та моделей фінансового забезпечення стійкого росту підприємства; відсутність чіткого розмежування підходів до управління фінансами на підприємствах, що є різними за формою організації бізнесу та видами діяльності (для торговельних, сільськогосподарських, промислових підприємств);

- відсутність єдиної методики визначення фінансового стану (через запозичення різних підходів світового досвіду);

- суперечливість та недосконалість законодавчої та нормативної бази;

- відсутність достовірного обліку, відкритої та повної звітності, що призводить до формування суб'єктивної інформації та підвищує ймовірність неврахування деяких зовнішніх ризиків [2].

Тому сьогодні в Україні постає науково-практичне завдання формування гнучкої системи фінансового менеджменту, що адаптуватиме діяльність суб'єкта господарювання до зовнішніх факторів впливу, узгоджуватиме їх до із внутрішніми завданнями забезпечення стійкості, рівноваги, добробуту акціонерів та подальшого розвитку підприємства. Гнучкість менеджменту у сучасній теорії управління вартістю розглядається як фактор її зростання.

Підтримуємо висновок [3], що загальна мета удосконалення системи фінансового менеджменту підприємства повинна бути структурована — необхідно виділити завдання за об'єктами фінансового управління:

- управління структурою капіталу;
- управління активами;
- управління інвестиціями;
- управління грошовими потоками.

Нові вимоги до формування сучасної системи фінансового менеджменту включають вимоги фінансового і не фінансового характеру. Автор [3] обґрунтовує, що вимоги фінансового характеру складаються з забезпечення довгострокового вектору розвитку фінансово-економічної діяльності підприємства; інвестування у інноваційну сферу (в т.ч. в еколого-орієнтовану діяльність); підвищення вимог кредитоспроможності позичальника з метою мінімізації ризиків банкрутства (в тому числі за рахунок екологічного фактору). Вважаємо за доцільне додати до списку вимог фінансового менеджменту фінансового характеру *визнання головним пріоритетом фінансового менеджменту зростання виробничої активності та прибутковості за рахунок збільшення обсягів виробництва, диверсифікації видів діяльності, використання сучасних методів управління витратами та обіговими коштами; забезпечення гнучкості та адаптивності структури капіталу*. Таки вимоги актуальні сьогодні тому, що багато підприємств працюють збитково, та відносяться абсолютно пасивно до цього факту, іноді самі генерують показову збитковість.

При оцінці допустимих відхилень фінансових показників від рекомендованих значень, доцільно враховувати наявність достатнього рівня рентабельності власного капіталу, як найважливішу умову зниження ризику банкрутства у разі недостатньої частки власного капіталу в активах [4]. На наш погляд, допустимо працювати ефективно з точки зору рентабельності власного капіталу, та мати абсолютно неефективну структуру капіталу, високий рівень нестабільності і ризик банкрутства. Регулярно висока рентабельність такого підприємства підвищує рейтинг довіри кредиторів до суб'єкта господарювання. Кредитори згодні довго чекати повернення кредитів. На нашу думку така ситуація може бути допустимою, і навидь показовою, якщо підприємство знайшло таких кредиторів, лояльність яких дозволяє працювати рентабельно при недостатності власних коштів.

Список літератури:

1. Верстяк О.М. Основні принципи та напрямки покращення фінансового менеджменту суб'єкту господарювання / О.М. Верстяк // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. — 2012. — № 3 (47). — С. 133 — 139.

2. Чайковська О.В. Шляхи та проблеми впровадження фінансового менеджменту на українських підприємствах / О.В. Чайковська, К.С. Котенкова // Торгівля і ринок України. — 2009. — № 28. — Т. 1. — С. 344 — 348.

3. Шишова Ю.Г. Трансформація системи фінансового менеджменту на підприємстві: нові завдання і вимоги / Ю.Г. Шишова // Економічний простір. — 2012. — № 68. — С. 290 — 300.

4. Кравченко Е.А. Допустимые отклонения от рекомендуемых значений показателей формирования и использования финансовых ресурсов предприятия / Е.А. Кравченко, Гамах-Теи Дерик Одои, В.В. Ильницкий // Материали III Міжнародної Інтернет-конференції «Актуальні проблеми теорії і практики менеджменту» (Одеській національній політехнічний університет, м. Одеса, 22 — 23 травня 2014 р.). — Одеса: ОНПУ, 2014. — С. 127 – 129.